

Wstęp do Wytycznych dotyczących usprawnienia krajowego systemu reagowania oraz międzynarodowej pomocy w sytuacji klęsk i katastrof.

Globalny Program Federacji Międzynarodowej (2006-2010)

W ciągu następnych dwu lat łącznym celem Federacji będzie osiągnięcie następujących celów i priorytetów:

Nasze cele

Cel 1: Ograniczenie liczby ofiar śmiertelnych, obrażeń i skutków katastrof.

Cel 2: Ograniczenie liczby ofiar śmiertelnych, chorób i skutków katastrof oraz nagłych zagrożeń zdrowia publicznego.

Cel 3: Wzrost zdolności społeczności lokalnych, społeczeństwa obywatelskiego i Czerwonego Krzyża Czerwonego Półksiężycy do udzielania odpowiedzi na najpilniejsze sytuacje zagrożenia.

Cel 4: Promowanie szacunku dla odmienności i godności człowieka, zmniejszanie nietolerancji, dyskryminacji i wykluczenia społecznego.

Nasze priorytety

- Poprawa naszej zdolności reakcji na szczeblu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym na katastrofy i nagle zagrożenia zdrowia publicznego.
- Projektowanie działań na rzecz narażonych społeczeństw w zakresie promocji zdrowia, zapobiegania chorobom i ograniczania ryzyka katastrof.
- Znaczące zwiększenie liczby programów poświęconych prewencji HIV/AIDS.
- Aktualizacja priorytetów z zakresu działań humanitarnych, w tym zwalczania nietolerancji, piętnowania i dyskryminacji oraz promocji ograniczania ryzyka katastrof.

O programie IDRL

Utworzony przez Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy Międzynarodowy Program Praw, Regulacji i Zasad Udzielania Pomocy w Katastrofach ma na celu ograniczenie zagrożeń promując prawne przygotowanie na wypadek katastrof, poprzez doradztwo, pomoc techniczną, szkolenia i badania.

Kopiowanie jakiegokolwiek części tego dokumentu dozwolone jest na użytek niekomercyjny, wraz z podaniem źródła. Międzynarodowa Federacja będzie wdzięczna za przekazanie informacji o jego wykorzystaniu. Prośby o komercyjne użycie prosimy kierować na adres Międzynarodowej Federacji: idrl@ifrc.org.

Przedmowa

Gdy rozlega się wołanie o pomoc, po wystąpieniu wielkiej katastrofy, uwaga całego świata zwraca się w stronę potrzeb osób cierpiących oraz szybkiego zapewnienia im pożywienia, leków i innych niezbędnych materiałów. Prawne aspekty udzielania takiej pomocy rzadko mają szansę ujrzeć światło dzienne, jakkolwiek właśnie one mogą przesądzić o powodzeniu całej akcji.

Władze państwowe mogą i powinny być lepiej przygotowane do rozwiązywania kwestii prawnych przy otrzymywaniu pomocy międzynarodowej. W listopadzie 2007 roku 30-ta Międzynarodowa Konferencja Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy wyposażyła je w odpowiednie narzędzia pomocowe w tej materii jednogłośnie przyjmując Wytyczne dotyczące usprawnienia krajowego systemu reagowania oraz międzynarodowej pomocy w sytuacji klęsk i katastrof.

W przypadku pełnego zastosowania Wytyczne te mogą znacząco przyczynić się do poprawy wydajności i jakości akcji pomocowych oraz pomóc przy określeniu ról i zakresu obowiązków stron zaangażowanych. Zgodnie ze zobowiązaniami podjętymi podczas Międzynarodowej Konferencji, do władz państwowych należy kolejny krok – wdrożenie Wytycznych w celu zrewidowania i umocnienia przepisów prawa przed wystąpieniem kolejnej katastrofy. Współpracując z wieloma naszymi partnerami humanitarnymi, Międzynarodowa Federacja wraz ze Stowarzyszeniami Krajowymi Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy jest gotowa do udzielenia państwom niezbędnej w tym celu pomocy.

Markku Niskala

Sekretarz Generalny

Spis treści

Wstęp	3
1. Czym są Wytyczne?	4
2. Jak powstał pomysł opracowania Wytycznych?	4
3. Dlaczego Wytyczne są potrzebne?	4
4. Jakie są główne założenia Wytycznych?	5
5. Jak można zastosować Wytyczne?	6
6. Gdzie znaleźć więcej informacji na ten temat?	7
Wytyczne dotyczące usprawnienia krajowego systemu reagowania oraz międzynarodowej pomocy w sytuacji klęsk i katastrof	8
Część I: Główny zakres odpowiedzialności	12
Część II: Wczesne ostrzeżenie i przygotowanie	13
Część III: Rozpoczęcie i zakończenie międzynarodowej akcji pomocy i odbudowy w sytuacji katastrofy	14
Część IV: Uprawnienia do udogodnień prawnych	15
Część V: Udogodnienia prawne na etapie wejścia i prowadzenia działań	16
Rezolucja nr 4, XXX Międzynarodowa Konferencja Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy (listopad 2007 r.)	20

Wstęp

W ostatnich dziesięcioleciach wiele państw poprawiło swą zdolność do łagodzenia i reakcji na skutki katastrof. Jednakże, niektóre katastrofalne wydarzenia nadal przewyższają lokalne zdolności reagowania. Stan ten niestety będzie utrzymywał się w przyszłości z uwagi na wzrastającą siłę zjawisk meteorologicznych spowodowanych globalnym ociepleniem oraz powiększającą się liczbę ludzi żyjących w niebezpiecznym środowisku. W obliczu tych faktów współpraca międzynarodowa niezbędna jest do skutecznego udzielenia pomocy poszkodowanym społecznościom.

Ostatnie katastrofy udowodniły także, że żaden kraj nie może czuć się w pełni bezpieczny i przekonany, że w razie ewentualnej katastrofy nie będzie potrzebował międzynarodowej pomocy. Jak pokazał przykład Huraganu Katrina w roku 2005, nawet najbogatsze społeczeństwa potrzebują czasem wsparcia z zagranicy.

Niestety, niewiele władz państwowych okazuje się być właściwie przygotowanych na ewentualność przyjęcia pomocy międzynarodowej. Często wynikiem są nieskoordynowane działania w obliczu potrzeb. W niektórych przypadkach nadmiar biurokracji powoduje niepotrzebne spowolnienia w przyjmowaniu i dystrybucji środków pomocowych, podczas gdy w innych brak rozwiązań prawnych przenosi się na spadek efektywności pomocy i chaos w jej dystrybucji. Problemy te narastają w skutek zwiększenia się liczby międzynarodowych uczestników chcących zapewnić pomoc w odpowiedzi na wielkie katastrofy.

Nieprzygotowane władze państwowe narażone są na liczne problemy administracyjne i polityczne, w tym czasie dostawcy pomocy zmagają się z niepotrzebnymi opóźnieniami i zdecydowanie wysokimi kosztami. Jednakże, najbardziej poszkodowane są rodziny, których życie uległo dramatycznej zmianie w wyniku wielkiej katastrofy, oraz które potrzebują natychmiastowej i skutecznej pomocy.

W odpowiedzi na te problemy Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca po długotrwałych konsultacjach z władzami państwowymi i specjalistami ds. pomocowych opracowała *Wytyczne dotyczące usprawnienia krajowego systemu reagowania oraz międzynarodowej pomocy w sytuacji klęsk i katastrof* („Wytyczne”).

1. Czym są wytyczne?

Wytyczne są zestawem zaleceń na użytek władz państwowych w temacie dostosowania regulacji prawnych na wypadek katastrof i opracowania planu zapobiegania typowym problemom prawnym w otrzymywaniu pomocy międzynarodowej. Stanowią porady jak utrzymać standardy jakościowe przy otrzymywaniu pomocy humanitarnej oraz jakie udogodnienia prawne wprowadzać, by dostawcy takiej pomocy mieli możliwość skutecznie działać. W odpowiedzi na dzisiejsze wyzwania, *Wytyczne* zostały opracowane w oparciu o obowiązujące międzynarodowe dokumenty prawne oraz strategie polityczne.

2. Jak powstał pomysł opracowania *Wytycznych*?

W 2001 roku Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy rozpoczęła Międzynarodowy Program Praw, Regulacji i Zasad Udzielania Pomocy w Katastrofach (IDRL) w celu zbadania sposobu, w jaki rozwiązania prawne mogą wspomóc działanie akcji pomocowych. Dzięki temu Programowi Federacja zgromadziła dane na temat obowiązujących krajowych i międzynarodowych regulacji prawnych, przygotowała i przeanalizowała ponad dwadzieścia indywidualnych przypadków z całego świata oraz odbyła szerokie konsultacje z zaangażowanymi stronami co do ich doświadczeń w stosowaniu rozwiązań prawnych w akcjach pomocowych.

W 2003 r. XXVIII Międzynarodowa Konferencja Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy (łącznie państwa strony Konwencji Genewskich oraz komponenty Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy) zatwierdziła prace trwające w tym zakresie oraz wezwała Federację do wspólnego opracowania „wytycznych do praktycznego zastosowania w akcjach pomocowych w obliczu katastrof”.

W latach 2006-2007 Federacja wraz ze stronami współpracującymi zorganizowała szereg regionalnych spotkań na wysokim szczeblu, które doprowadziły do powstania *Wytycznych*. W spotkaniach tych uczestniczyły lub w inny sposób przyczyniły się do powstania *Wytycznych* władze ponad 140 państw, 140 Stowarzyszeń Krajowych Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy oraz 40 organizacji międzynarodowych i pozarządowych.

W listopadzie 2007 r. władze państwowe wraz z komponentami Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy jednogłośnie przyjęły *Wytyczne* podczas XXX Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy.

3. Dlaczego *Wytyczne* są potrzebne?

Potrzeba *Wytycznych* wynika z braku posiadania przez większość państw rozwiązań prawnych regulujących i umożliwiających łatwe otrzymywanie pomocy międzynarodowej. Mają one pomóc w rozwiązywaniu często pojawiających się problemów, takich jak:

a. Niepotrzebna biurokracja

- ograniczenia i opóźnienia w odprawach celnych produktów i sprzętu wchodzącego w skład pomocy;
- nakładanie opłat celnych i innych podatków na produkty i usługi wchodzące w skład pomocy;

- trudności i opóźnienia w uzyskaniu i odnawianiu niezbędnych wiz i pozwoleń dla personelu akcji pomocowych;
  - problemy w uzyskaniu uznania prawnego uprawnień zawodowych zagranicznego personelu specjalistycznego (w szczególności personelu medycznego);
  - trudności w prawnym zarejestrowaniu zagranicznych organizacji humanitarnych, prowadzące do ograniczeń w otwieraniu kont bankowych oraz zatrudnianiu lokalnego personelu.
- b. Niska jakość i brak koordynacji ze strony niektórych dostawców pomocy międzynarodowej
- import niepotrzebnych lub niewłaściwych składników pomocy;
  - brak koordynacji przy udzielaniu pomocy z władzami krajowymi i innymi dostawcami;
  - wykorzystanie niewłaściwie wykwalifikowanego personelu;
  - brak konsultacji z beneficjentami;
  - przejawianie zachowań nie do zaakceptowania w danej kulturze;
  - działania skierowane na nawracanie na wyznawaną wiarę.

Doświadczenia pokazały, że wybuch wielkich katastrof nie jest właściwym czasem na podejmowanie prób rozwiązywania problemów tego typu. *Wytyczne* zostały opracowane w tym celu, by władze państwowe były przygotowane na ich wystąpienie przed pojawieniem się katastrofy.

4. Jakie są główne założenia *Wytycznych*?

- a. Podmioty krajowe odgrywają rolę priorytetową

Wytyczne podkreślają najważniejszą rolę i największą odpowiedzialność po stronie władz państw z terenów dotkniętych katastrofami do określania obszarów wymagających pomocy humanitarnej. Lokalne jednostki Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża lub Czerwonego Półksiężycy wraz z innymi lokalnymi organizacjami społecznymi z regionu dotkniętego katastrofą odgrywają główną rolę w dostarczaniu akcji pomocowych. Międzynarodowe akcje pomocowe powinny być zaprojektowane i przeprowadzone w taki sposób, by w większym stopniu stanowić dopełnienie lokalnej pomocy, niż ją zastępować.

- b. Dostawcy pomocy międzynarodowej mają obowiązki

Wytyczne także stoją na stanowisku, by dostawcy pomocy międzynarodowej mieli obowiązek zachowywania pewnych podstawowych standardów humanitarnych w dostarczaniu pomocy w wypadku katastrof. Dotyczy to zachowania godności ludzkiej,

neutralności, bezstronności oraz podstawowych standardów skoordynowania i jakości dostarczanych w ramach pomocy produktów, personelu i programów w formie takiej, jak podana w źródłach: Kodeks Postępowania Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca oraz Udzielanie Pomocy w Katastrofach przez Organizacje Pozarządowe a także Statut Humanitarny Sphere i Podstawowe Standardy Udzielania Pomocy w Katastrofach.

c. Strony międzynarodowe potrzebują rozwiązań prawnych

Wytyczne określają konkretne rodzaje rozwiązań prawnych lub udogodnień, które powinny zostać zapewnione przez władze państwowe stronom udzielającym pomocy i organizacjom humanitarnym w celu umożliwienia im skutecznego działania w odpowiedzi na zapotrzebowanie humanitarne. Na przykład wzywają do przeprowadzenia następujących działań:

- Przyspieszenie procesu wizowego i celnego dla personelu i produktów pomocowych
- Udogodnienia w transporcie pomocy
- Zwolnienia z podatków, opłat i cła za środki pomocowe
- Uproszczenie procedur nabywania czasowej osobowości prawnej organizacjom humanitarnym w celu działania zgodnie z lokalnym prawodawstwem

W niektórych postanowieniach widoczne jest rozróżnienie pomiędzy „pomocą” a „pomocą doraźną” w przypadkach, gdy szybkość reakcji jest znacznie bardziej kluczowa dla tej pierwszej niż ostatniej. Wytyczne zachęcają także państwa do usunięcia barier prawnych dla pomocy w wypadku katastrof kierowanej z danego kraju lub przechodzącej przez ten kraj do innego państwa dotkniętego katastrofą w celu uniknięcia opóźnień.

d. Niektóre rozwiązania prawne powinny być uzależnione

W celu przekierowania pewnego zakresu odpowiedzialności na organizacje humanitarne dostarczające pomoc, Wytyczne w szczególności zachęcają władze państwowe (w zakresie dopuszczonym przez prawo międzynarodowe) do uzależnienia udzielenia udogodnień prawnych tym organizacjom od ich zaangażowania w i wypełniania podstawowych wymaganych standardów, o jakich mowa była powyżej.

Wytyczne wskazują, że formuła ta może być stosowana na wiele sposobów, na przykład przez uproszczenie procedury rejestracji, w najlepszym przypadku dostępnej nie tylko w następstwie wybuchu katastrofy, lecz także jako środek przygotowawczy, z wyprzedzeniem. Państwo oferujące powinno następnie monitorować działalność zarejestrowanej organizacji w zakresie wypełniania wymaganych standardów.

Wytyczne informują, że niektóre państwa mogą chcieć zapewnić udogodnienia prawne spółkom prywatnym niosącą pomoc charytatywną wobec katastrof. W takim przypadku zachęca się je do wymagania tych samych standardów od spółek jak i od

organizacji humanitarnych. Nie zachęca się jednak do stosowania tej samej zasady w stosunku do pomocy udzielanej w relacji państwo-państwo w związku z istnieniem alternatywnych środków dyplomatycznych mogących wynagrodzić kwestie jakości lub skoordynowania.

5. Jak można zastosować Wytyczne?

Wytyczne można zastosować w wielu przypadkach dla umocnienia prawnej gotowości na przyjęcie pomocy międzynarodowej:

Władze Państwowe:

- Prawodawcy mogą wzorować się na treści Wytycznych dla nakreślenia prawa zarządzającego postępowaniem w obliczu katastrof
- Odpowiednie resorty mogą wykorzystać je jako podstawę do projektowania wdrożenia regulacji, planów i procedur
- Władze wykonawcze mogą wzorować się na nich w rozwinięciu zasad postępowania ustanawianych przez władze kryzysowe gdy zostanie ogłoszony stan klęski
- Władze państwowe mogą ich użyć jako podstawę do rozwinięcia umów dwustronnych

Organizacje Humanitarne:

- Organizacje humanitarne mogą wzorować się na Wytycznych w rozwinięciu umów i porozumień z władzami państwowymi
- Mogą użyć ich jako odniesienia w negocjowaniu praw i obowiązków, gdy działania muszą zostać podjęte przed podpisaniem tych umów
- Mogą ich także użyć w formie spisu rozwiązań prawnych do przygotowania i zastosowania we wcześniejszym projektowaniu akcji pomocowej

Regionalne Organizacje Międzyrządowe

- Organizacje regionalne mogą wzorować się na Wytycznych w opracowaniu umów i standardowych procedur operacyjnych w ułatwieniu pomocy transgranicznej udzielanej swym członkom

6. Gdzie znaleźć więcej informacji na ten temat?

Dodatkowe źródła dostępne są bezpłatnie na stronie internetowej Federacji: WWW.ifrc.org/idrl:

a. Przypisy

Jako część planu rozwoju, Federacja przygotowała nieoficjalny zestaw Przypisów do Wytycznych. Przypisy stanowią odniesienie do międzynarodowych praw i polityk na

bazie których opracowano Wytyczne. Zawierają one wiele specjalistycznych instrumentów mogących mieć kluczowe znaczenie wspomagające pisanie nowych praw i polityk rządowych. Przypisy zawierają również wyjaśnienie racjonalne i sugerowanego zastosowania wielu rekomendacji umieszczonych w Wytycznych.

b. Studia przypadków

W listopadzie 2007 roku Federacja opublikowała obszerne studium o tytule „Prawo i Zagadnienia Prawne w Międzynarodowych Akcjach Pomocowych w Wypadku Katastrof”. Studium to opisuje zakres obowiązującego prawa międzynarodowego w udzielaniu pomocy w wypadku katastrof i opisuje szereg największych problemów prawnych zidentyfikowanych w wyniku badań i konsultacji przeprowadzonych przez Federację, w tym ponad dwa tuziny indywidualnych i krajowych studiów przypadku. Każde z nich jest także dostępne pojedynczo.

c. Baza danych IDRL

Strona internetowa Federacji dysponuje także bazą danych gromadzącą ponad 600 pełnych tekstów międzynarodowych i państwowych dokumentów prawnych mających odniesienie do usuwania skutków katastrof. Jest to największa kolekcja tego rodzaju w tej nowotworzonej dziedzinie prawa.

d. Comiesięczny newsletter i cotygodniowy serwis informacyjny

Dla zainteresowanych nowymi rozwiązaniami, Federacja przygotowuje comiesięczny e-newsletter informujący o najważniejszych propozycjach prawnych z dziedziny związanej z zarządzaniem w wypadku katastrof oraz cotygodniowy internetowy serwis informacyjny gromadzący doniesienia medialne pozostające w związku.

Wytyczne dla Ułatwienia Lokalnych Środków Pomocowych i Regulacji Międzynarodowego Usuwania Skutków Katastrof oraz Pomocy Doraźnej

Spis treści

Wstęp	10
1. Cel i zakres	10
2. Definicje	11
Część I: Główny zakres odpowiedzialności	12
3. Zakres odpowiedzialności dotkniętych państw	12
4. Zakres odpowiedzialności stron udzielających pomoc	12
5. Dodatkowe obowiązki wszystkich państw	13
6. Zakres obowiązków w zakresie podziału i zamierzonego wykorzystania środków	13
Część II: Wczesne ostrzeżenie i stan gotowości	13
7. Wczesne ostrzeżenie	13
8. Zakres prawny, polityk i instytucjonalny	13
9. Wsparcie regionalne i międzynarodowe na miarę lokalnych potrzeb	14
Część III: Rozpoczęcie i zakończenie międzynarodowego usuwania skutków katastrof i pomocy doraźnej	14
10. Rozpoczęcie	14
11. Rozpoczęcie pomocy wojskowej	14
12. Zakończenie	15
Część IV: Dopasowanie rozwiązań prawnych	15
13. Rozwiązania prawne dla państw udzielających pomocy	15
14. Rozwiązania prawne dla organizacji humanitarnych udzielających pomocy	15
15. Rozwiązania prawne dla innych stron udzielających pomocy	15

Część V: Rozwiązania prawne na etapie początkowym i operacyjnym	16
16. Personel	16
17. Produkty i sprzęt	16
18. Specjalne produkty i sprzęt	17
19. Transport	18
20. Tymczasowy status prawny	18
21. Opodatkowanie	19
22. Bezpieczeństwo	19
23. Nadgodziny	19
24. Koszty	19

Wytyczne dotyczące Udogodnień Krajowych oraz Przepisów Międzynarodowej Pomocy Humanitarnej dla Ofiar Katastrof jak i Wstępnej Pomocy przy Usuwaniu Skutków Katastrof

Spis treści

Wstęp	10
1. Cel i zakres	10
2. Definicje	11
Część I: Podstawowe obowiązki	12
3. Obowiązki państw dotkniętych katastrofą	12
4. Obowiązki podmiotów pomagających	12
5. Dodatkowe obowiązki wszystkich państw	13
6. Obowiązki dotyczące przekazywania i planowanego użycia środków finansowych	13
Część II: Szybkie ostrzeżenie oraz przygotowanie	13
7. Szybkie ostrzeżenie	13
8. Podstawy prawne, polityczne i instytucjonalne	13

9. Wsparcie regionalne i międzynarodowe potencjału krajowego	14
Część III: Inicjacja i zakończenie międzynarodowej	
pomocy humanitarnej dla ofiar katastrof oraz pomocy we wstępnym usuwaniu skutków katastrof	14
10. Rozpoczęcie	14
11. Inicjacja i wsparcie militarne	14
12. Zakończenie	15
Część IV: Uprawnienia do udogodnień	15
13. Udogodnienia dla państw pomagających	15
14. Udogodnienia dla pomagających organizacji humanitarnych	15
15. Udogodnienia dla innych podmiotów pomagających	15
Część V: Pomoc prawna przy przystąpieniu i podczas działań	16
16. Personel	16
17. Towary i sprzęt	16
18. Szczególne towary i sprzęt	17
19. Transport	18
20. Tymczasowy wewnętrzny status prawny	18
21. Opodatkowanie	19
22. Zabezpieczenie	19
23. Przedłużone godziny	19
24. Koszty	19

Wstęp

1. Cel i zakres

1. Niniejsze wytyczne nie są wiążące. Wytyczne te nie mają żadnego bezpośredniego wpływu na żadne z istniejących praw i przepisów w prawie krajowym.

Pomimo tego, istnieje nadzieja, że Państwa potraktują je jako wzmocnienie krajowych praw, polityki i/lub procedur związanych z międzynarodową pomocą humanitarną.

2. Czerpią one z wielu istniejących już aktów międzynarodowych, między innymi z Postanowień Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr 46/182 z roku 1991 oraz nr 57/150 z roku

2002, środków Usprawniania Międzynarodowej Pomocy Humanitarnej z 1977 oraz planu działania z Hyogo z 2005.

3. Mają one na celu wspomóc krajowe przygotowanie prawne przez zapewnienie wskazówki skierowane dla Państw zainteresowanych poprawą ich krajowych podstaw prawnych, politycznych i instytucjonalnych dotyczących międzynarodowej pomocy humanitarnej w przypadkach katastrof i wstępnej pomocy w usuwaniu ich skutków.

Choć potwierdza się, że główną rolę odgrywają władze i podmioty krajowe, to sugerują one zapewnienie tylko minimalnych udogodnień prawych dla Państw i organizacji humanitarnych niosących pomoc, które to chcą i są w stanie spełnić minimalne normy koordynacji, jakości i odpowiedzialności. Należy mieć nadzieje, że użycie tych wytycznych polepszy jakość i efektywność międzynarodowej pomocy w wypadkach katastrof oraz wstępnej pomocy w usuwaniu ich skutków, aby lepiej służyć dotkniętym społeczeństwom.

4. Niniejsze wytyczne nie powinny być stosowane w sytuacjach konfliktów zbrojnych lub w katastrofach mających miejsce podczas nich. Co więcej, nie powinno się ich stosować w celu implikowania zmian w żadnych przepisach rządowych dotyczących pomocy humanitarnej w takich przypadkach. Nie mają one również na celu rekomendowania żadnych zmian lub wpływania na znaczenie lub realizację żadnych międzynarodowych praw lub porozumień, wśród których są:

- a) Międzynarodowe prawo humanitarne, prawa człowieka i prawa uchodźców;
- b) Osobowość prawna i status Państw, organizacji rządowych,
- c) Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy (Federacja Międzynarodowa) oraz Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża (MKCK);
- d) Prawo międzynarodowe dotyczące ulg i zwolnień;
- e) Statuty i uregulowania prawne Międzynarodowego Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy oraz istniejące porozumienia prawne między
- f) poszczególnymi częściami Ruchu i Państw; oraz
- g) Istniejące porozumienia między Państwami lub między Państwami a podmiotami wspomagającymi.

2. Definicje

Dla celów niniejszych wytycznych,

1. „Katastrofa” oznacza poważne zakłócenie funkcjonowania społeczeństwa, które powoduje znaczące, rozległe zagrożenie życia i zdrowia ludzkiego, a także mienia i środowiska. Może ona być wynikiem przypadku, działalności człowieka lub natury i rozwijać się w szybkim tempie lub być procesem długotrwałym. Wyklucza się jednak konflikty zbrojne.

2. „Pomoc na wypadek katastrofy” oznacza wszystkie artykuły i usługi zapewnione w celu zaspokojenia najpilniejszych potrzeb społeczeństw dotkniętych katastrofą.

3. „Wstępna Pomoc przy Usuwaniu Skutków Katastrof” oznacza wszystkie artykuły i usługi przeznaczone na przywrócenie lub poprawę warunków mieszkalnych dotkniętych społeczeństw przed katastrofą, m.in. inicjatywy aby zwiększyć prężność i zredukować ryzyko. Są one zapewnione na pierwszy okres czasu, jak zostało określone przez Państwa dotknięte katastrofą, zaraz po tym, jak zostanie udzielona wstępna pomoc dotkniętym społeczeństwom.

4. „Artykuły” oznaczają zapasy przeznaczone dla społeczeństw dotkniętych katastrofą w celu zapewnienia im pomocy i wstępnego usunięcia skutków katastrofy.
5. „Usługi” oznaczają wszystkie działania (takie jak operacje ratunkowe i opieka medyczna) podjęte podczas pomocy w czasie katastrofy oraz personel pomagający społeczeństwom dotkniętym katastrofą we wstępnym usuwaniu jej skutków.
6. „Sprzęt” oznacza przedmioty fizyczne oraz inne artykuły, które są konieczne do udzielenia pomocy pokatastrofalnej i usuwania jej skutków, takie jak pojazdy i radia.
7. „Personel” oznacza pracowników oraz wolontariuszy, którzy zapewniają pomoc po katastrofie i przy wstępnym usuwaniu jej skutków.
8. „Państwo dotknięte” oznacza Państwo, na którego terytorium ludzie i mienie zostali dotknięci katastrofą.
9. „Państwo pomagające” oznacza Państwo, które zapewnia pomoc po katastrofie i przy wstępnym usuwaniu jej skutków przez wysłanie oddziałów cywilnych lub militarnych.
10. „Państwo początkowe” oznacza Państwo, z którego wyrusza personel udzielający pomocy i usuwający skutki katastrof, oraz wszystkie artykuły i sprzęt do dotkniętego Państwa.
11. „Państwo tranzytowe” oznacza Państwo, przez terytorium którego, po uprzednim otrzymaniu pozwolenia, przejeżdżają oddziały pomocy humanitarnej, będące w drodze do lub z Państwa potrzebującego tej pomocy.
12. „Pomagająca organizacja humanitarna” oznacza zagraniczną, regionalną, rządową lub międzynarodową jednostkę non-profit, której działalność skupia się głównie na pomocy humanitarnej, pomocy w usuwaniu skutków katastrof i rozwoju państw dotkniętych.
13. „Uprawniona pomagająca organizacja humanitarna” oznacza pomagającą organizację humanitarną uprawnioną do otrzymywania pomocy prawnej zgodnie z Częścią V od Państw początkowych, tranzytowych lub dotkniętych, jeżeli jest to uzasadnione.
14. „Podmiot pomagający” oznacza każdą udzielającą pomocy organizację, pomagające Państwo, jednostkę zagraniczną, zagraniczną firmę prywatną zapewniającą pomoc charytatywną lub inną jednostkę niosącą pomoc Państwu dotkniętemu katastrofą lub wysyłającą dodatkowe wsparcie.

Część 1: Podstawowe obowiązki

3. Obowiązki państw dotkniętych katastrofą

1. Kraje dotknięte obarczone są kluczową odpowiedzialnością polegającą na zredukowaniu ryzyka, udzieleniu pomocy podczas katastrofy oraz pomocy przy usuwaniu jej skutków na swoim terytorium. Ruch Krajowego Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, jako oddziały pomocnicze władz publicznych w zakresie pomocy humanitarnej oraz wewnętrzne podmioty cywilne odgrywają kluczową rolę na poziomie krajowym.

2. W przypadku, gdy państwo dotknięte katastrofą stwierdza, że pomoc w danej sytuacji kryzysowej przekracza możliwości państwa, powinno szukać wsparcia na arenie międzynarodowej i/lub regionalnej, aby zaspokoić potrzeby osób poszkodowanych.

3. Państwa dotknięte mają suwerenne prawo do koordynacji, kontroli i monitorowania pomocy w przypadku katastrofy oraz pomocy w usuwaniu jej skutków zapewnionej przez podmioty pomagające na swoim terytorium zgodnie z prawem międzynarodowym.

4. Obowiązki podmiotów pomagających

1. Podmioty pomagające oraz ich personel powinny stosować się do praw obowiązujących w państwach dotkniętych oraz zgodnych z prawem międzynarodowym, współpracować z władzami krajowymi oraz szanować godność osób z kraju dotkniętego klęską przez cały czas trwania akcji.

2. Podmioty pomagające powinny zagwarantować, że ich pomoc jest w pełni bezstronna i neutralna, a także zgodna z zasadami humanitarnymi, a zwłaszcza, że:

- a) Hierarchia ważności pomocy ustalana jest na podstawie indywidualnych potrzeb;
- b) Zapewniona jest ona bez względu na narodowość, rasę, pochodzenie etniczne, przekonania religijne, klasę społeczną, płeć, stopień niepełnosprawności, wiek czy przekonania polityczne osób poszkodowanych;
- c) Jest ona zapewniona bez szukania poparcia dla danego stanowiska politycznego lub religijnego, interwencji państwa dotkniętego w sprawach międzynarodowych, lub też uzyskania zysków finansowych;
- d) Nie jest wykorzystywana jako środek służący gromadzeniu poufnych informacji politycznych, ekonomicznych i militarnych, nie związanych z pomocą udzielaną podczas katastrofy i podczas usuwania jej skutków.

3. Ich pomoc powinna również być (w ramach możliwości):

- a) Odpowiadająca potrzebom specjalnym, jeżeli takowe istnieją, kobiet i innych wrażliwych grup, które mogą obejmować dzieci, uchodźców, osoby w podeszłym wieku, osoby z różnymi upośledzeniami, osoby zarażone wirusem HIV oraz chore na inne wyniszczające schorzenia;
- b) Adekwatna do potrzeb osób poszkodowanych oraz zgodna ze wszystkimi międzynarodowymi standardami jakości;
- c) Skoordynowana z wszystkimi innymi relewantnymi organami wewnętrznymi oraz pomagającymi;
- d) Zapewniona oraz zorganizowana z odpowiednim stopniem wrażliwości na zwyczaje i tradycje związane z kulturą, zachowaniami socjalnymi i religią;
- e) Realizowana z adekwatnym do sytuacji ujęciem osób poszkodowanych, w tym kobiet, młodzieży i osób w podeszłym wieku, jeżeli chodzi o plan, realizację, monitorowanie i ocenę;
- f) Zapewniona przez kompetentny i właściwie przeszkolony personel;
- g) Współmierna do ich możliwości organizacyjnych;
- h) Zbudowana w sposób, który wzmacnia redukcję ryzyka wystąpienia katastrofy, możliwości pomocy oraz usuwania skutków katastrofy, a także obniża stopień podatności na katastrofy w przyszłości.

- i) Realizowana w sposób pozwalający na zminimalizowanie negatywnego wpływu na społeczność lokalną, ekonomię, rynek pracy, plany rozwoju i środowisko; oraz
- j) Zapewniona w sposób jawny, ujawniając wszelkie informacje dotyczące działań pomocniczych oraz sposobu finansowania.

5. Dodatkowe obowiązki wszystkich państw

1. Państwa zapewniające środki pieniężne innym podmiotom pomagającym powinny zachęcać je do działania w sposób zgodny z postanowieniami ujętymi w akapicie 4.
2. Wszystkie Państwa powinny aktywnie zachęcać członków społeczeństwa do wpłacania datków w ramach możliwości na międzynarodową pomoc humanitarną lub pomoc w usuwaniu skutków katastrof, lub w przypadku ofiarowania dóbr materialnych do ofiarowania tylko rzeczy wyraźnie określonych przez Państwo dotknięte.

6. Obowiązki dotyczące przekazywania i planowanego użycia środków finansowych

1. Państwa oraz pomagające organizacja humanitarne powinny współpracować, aby zapobiec zajściom niezgodnym z prawem, przywłaszczeniom, lub defraudacji artykułów, sprzętu i środków pieniężnych przeznaczonych do udzielenia pomocy, oraz stosować odpowiednie procedury.
2. Państwa dotknięte powinny spożytkować darowane środki pieniężne oraz artykuły pomocy w sposób zgodny z ich przeznaczeniem.

Część II: Szybkie ostrzeżenie oraz przygotowanie

7. Szybkie ostrzeżenie

1. W celu zminimalizowania **wpływów przygranicznych** oraz zmaksymalizowania efektywności każdej międzynarodowej akcji pomocniczej wszystkie państwa powinny stosować różne procedury aby przyspieszyć przekazywanie informacji o katastrofach, jak również o zagrożeniach, które mogą je powodować, do innych państwa oraz odpowiednich pomocniczych organizacji humanitarnych, w tym do koordynatora ds. pomocy w sytuacjach kryzysowych ONZ.

8. Podstawy prawne, polityczne i instytucjonalne

1. Kluczowym elementem programu mającego na celu redukcję ryzyka wystąpienia katastrofy, Państwa powinny przyjąć rozległe podstawy prawne, polityczne i instytucjonalne oraz plan działania dotyczący zapobiegania katastrofom, zminimalizowania jej skutków oraz pomocy pokatastrofalnej, które w pełnym wymiarze uwzględniają rolę Narodowych Organizacji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, obejmują wewnętrzne prawa ludności cywilnej, oraz uprawniają społeczności do zwiększenia bezpieczeństwa i odporności na wystąpienie katastrofy.

Państwa, wraz z odpowiednimi organami regionalnymi lub międzynarodowymi, powinny poświęcić stosowne środki aby zapewnić poprawne wprowadzenie tych podstaw i ich prawidłowe zastosowanie.

2. Podstawy te powinny również obejmować zapoczątkowanie, ułatwienie, tranzyt i regulowanie międzynarodowej pomocy w przypadku katastrofy oraz wstępnej pomocy w usuwaniu jej skutków zgodnie z niniejszymi wytycznymi.

Powinny one również zapewniać efektywną koordynację międzynarodowej pomocy pokatastrofalnej, biorąc pod uwagę rolę koordynatora ds. pomocy w sytuacjach kryzysowych ONZ jako postaci centralnej Państwa oraz 13 organizacji humanitarnych współpracujących z OZN zajmujących się interwencjami w razie nagłych wypadków.

Powinny one również jasno określić odpowiedzialność organów rządowych oraz władz na tych polach.

Należy zastanowić się nad ustanowieniem narodowego punktu centralnego ds. współpracy pomiędzy podmiotami międzynarodowymi i rządowymi na wszystkich poziomach.

3. Tam, gdzie zaistnieje taka potrzeba, rządy państwowe powinny zachęcać inne podmioty krajowe działające w sektorze prawnym lub politycznym, a mające związek z międzynarodową pomocą w przypadku katastrofy lub pomocą w usuwaniu jej skutków, takie jak samorządy lokalne lub regionalne i prywatne organy nadzorujące, do podjęcia koniecznych kroków aby wprowadzić niniejsze wytyczne na swoim poziomie.

9. Wsparcie regionalne i międzynarodowe potencjału krajowego

1. Mając na uwadze rosnącą odporność na wystąpienie klęski oraz redukcję potrzeb wsparcia międzynarodowego w przypadku jej wystąpienia, społeczność międzynarodowa (w tym ofiarodawcy, regionalne i inne stosowne podmioty) powinna udzielać wsparcia krajom rozwijającym się, krajowym podmiotom cywilnym i Narodowej Organizacji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy w celu zbudowania ich zdolności do zapobiegania, zmniejszenia skutków nieszczęść, należytego przygotowania i reagowania na nie na szczeblu krajowym.

2. Społeczność międzynarodowa powinna również wspierać kraje rozwijające się w budowaniu ich zdolności do wprowadzania w życie podstaw prawnych, politycznych i instytucjonalnych w celu polepszenia pomocy międzynarodowej w przypadku wystąpienia katastrofy.

Wsparcie to powinno być zapewnione krajom w sposób skoordynowany przez odpowiednie podmioty.

Część III: Rozpoczęcie i zakończenie międzynarodowej pomocy humanitarnej dla ofiar katastrof oraz pomocy we wstępnym usuwaniu skutków katastrof

10. Rozpoczęcie

1. Pomoc na wypadek katastrofy lub wstępna pomoc przy usuwaniu skutków katastrof powinna być zainicjowana tylko przy zgodzie kraju poszkodowanego, oraz, przede wszystkim na podstawie wysuniętej prośby lub apelu o pomoc.

Państwo dotknięte powinno w odpowiednim czasie podjąć decyzję o wystosowaniu prośby o pomoc pokatastrofalną oraz bezzwłocznie ogłosić swoją decyzję.

W celu podjęcia decyzji państwo dotknięte powinno dokładnie ocenić wszystkie potrzeby.

Należy również rozważyć oszacowanie potrzeb przy wsparciu ONZ i innych organizacji humanitarnych.

2. Prośby o pomoc i oferty jej udzielenia powinny być jak najbardziej szczegółowe i określone jeżeli chodzi o rodzaje i ilość potrzebnych artykułów oraz usług i wyspecjalizowanego personelu.

Kraje dotknięte mogą również wyrazić preferencje co do określonego rodzaju artykułów i usług, które mogą być potrzebne.

3. Kraje dotknięte powinny udostępnić podmiotom pomagającym wszystkie adekwatne do sytuacji informacje dotyczące prawa krajowego i przepisów, które mają szczególne znaczenie przy przystępowaniu do udzielania pomocy po wystąpieniu katastrofy.

11. Inicjacja i wsparcie militarne

Podczas pomocy pokatastrofalnej oddziały wojskowe powinny być rozlokowane tylko na prośbę lub za wyraźną zgodą państwa dotkniętego. Powinno to nastąpić dopiero po rozważeniu wszystkich innych rozwiązań z udziałem cywilów.

Przed rozlokowaniem wojsk, wszystkie Państwa pomagające jak i dotknięte muszą zgodzić się na 14 warunków (takich jak długość trwania akcji militarnej, uzbrojenia żołnierzy, zakładania przez nich ich mundurów narodowych, sposobów kooperacji z podmiotami cywilnymi i inne).

12. Zakończenie

Gdy tylko kraj dotknięty lub jakiś podmiot pomagający wyrazi życzenie, aby zakończyć pomoc po wystąpieniu katastrofy i przy usuwaniu jej skutków, powinno zostać ono wyrażone przy pomocy odpowiedniego powiadomienia.

Przy takim powiadomieniu, kraj dotknięty oraz podmioty pomagające powinny skonsultować je między sobą oraz rozważyć skutki zakończenia akcji udzielania pomocy na społeczność dotkniętą nieszczęściem.

Część IV: Uprawnienia do udogodnień

13. Udogodnienia dla państw pomagających

Rekomendowane jest, aby kraje dotknięte pozwalały, przynajmniej w minimalnym stopniu, na udogodnienia prawne opisane w Części V krajom pomagającym w związku z pomocą przez nie udzielaną.

14. Udogodnienia dla pomagających organizacji humanitarnych

1. Przedmiotem istniejącego prawa międzynarodowego jest priorytet państw wysyłających pomoc, tych, przez których terytorium ona przejeżdża oraz państw dotkniętych do określenia które pomagające organizacje humanitarne są upoważnione do skorzystania z udogodnień prawnych opisanych w Części V w związku z udzielaną przez nie pomocą.

2. Rekomendowane jest aby Państwa ustaliły obowiązujące kryteria odnośnie pomagających organizacji humanitarnych pragnących skorzystać z udogodnień prawnych.

Kryteria te powinny zawierać ukazanie chęci i możliwości działania przez daną organizację zgodnie z obowiązkami opisanymi w akapicie 4 niniejszych wytycznych.

3. Wszelkie dodatkowe wymagania nałożone na pomagające organizacje humanitarne nie powinny zbytnio obarczać zabezpieczenia odpowiedniej pomocy w wypadku wystąpienia katastrofy.

4. Określenie przez Państwa upoważnienia do skorzystania z udogodnień prawnych powinno być możliwe przed wystąpieniem katastrofy, lub tak szybko jak tylko to możliwe po jej rozpoczęciu.

Obowiązujące procedury i mechanizmy działania powinny być jak najprostsze i jak najsprawniej działające.

Powinny być one jasno opisane, a informacja na ich temat powinna być wolno dostępna.

Mogą one zawierać **wykazy państw**, dwustronne porozumienia lub zależeć od międzynarodowych lub regionalnych systemów akredytacji.

5. Zatrzymanie udogodnień prawnych opisanych w Części V powinno być uzależnione od istniejących zastosowań do zabezpieczeń w podpunkcie 2 tego paragrafu.

Jednakże prawo do udogodnień prawnych nie powinno być zmieniane w dowolny sposób, wstecz lub też bez notyfikacji o zaistnieniu odpowiednich okoliczności.

15. Udogodnienia dla innych podmiotów pomagających

Państwa dotknięte mogą również wyrazić życzenie aby rozszerzyć, na wystosowaną prośbę, niektóre z udogodnień prawnych wymienionych w Części V dla podmiotów pomagających innych niż wypisane w akapicie 13 i 14, takich jak przedsiębiorstwa prywatne zapewniające pomoc dobroczynną, pod warunkiem, że nie będzie to miało negatywnych efektów na działanie żadnych podmiotów pomagających i organizacji charytatywnych. Każdy z podmiotów korzystających z takich udogodnień powinien stosować się, przynajmniej w minimalnym stopniu do warunków opisanych w akapicie 14.

Część V: Prawne usprawnienia dla wstępu oraz działań

Zaleca się, aby państwa poszkodowane zapewniły państwu udzielającym pomocy lub danym organizacjom humanitarnym pewne prawne usprawnienia opisane w paragrafach 16-24. Jasne jest, że przedsięwzięcie takich działań ma na celu bezpieczeństwo danego kraju, troskę o porządek publiczny, zdrowie i środowisko oraz o wspólne morale zainteresowanych państw wyjściowych, tranzytowych oraz poszkodowanych. Środki mające na celu ochronę tych interesów powinny być dostosowane do potrzeb i konkretnych katastrof oraz być zgodne z nakazem humanitarnym, by odpowiadać na potrzeby poszkodowanych wspólnot. Kiedy specyficzne usprawnienia są zalecane, a znajdują się w mocy władz innych niż rząd danego kraju, rząd ten powinien, jeśli to możliwe i stosowne, zachęcić te władze do zapewnienia potrzebnych usprawnień państwu udzielającym pomocy i danym organizacjom humanitarnym.

16. Personel

1. W odniesieniu do personelu państw udzielających pomocy oraz danych organizacji humanitarnych potrzebnego przy usuwaniu skutków katastrof i udzielaniu pomocy doraźnej, państwa poszkodowane powinny:
  - a. przyznać na czas udzielania pomocy wizy oraz wszelkie niezbędne pozwolenia na pracę, możliwe do odnowienia na terytorium danego kraju, najlepiej nie pobierając opłat;
  - b. zrezygnować lub znacznie przyspieszyć proces wydawania takich wiz lub pozwoleń na prace w trakcie trwania akcji ratowniczych i udzielania pomocy;
  - c. na czas potrzebny do wykonania działań, ustanowić przyspieszone procedury tymczasowego uznawania kwalifikacji zawodowych zagranicznego personelu medycznego, architektów, inżynierów, akceptowania praw jazdy oraz innych certyfikatów, uznanych za prawdziwe przez zainteresowane państwa udzielające pomocy lub dane organizacje humanitarne, niezbędnych do usuwania skutków katastrof i udzielania pomocy doraźnej;
  - d. biorąc pod uwagę bezpieczeństwo tego personelu udogodnić wolność dostępu oraz poruszania się na i poza terenem katastrofy;
2. Jeśli zachodzi taka potrzeba, na prośbę, państwa wyjściowe powinny również zrezygnować lub odpowiednio wydać, najlepiej bez pobierania opłat, wizy tranzytowe oraz emigracyjne dla personelu usuwającego skutki katastrof i udzielającego pomocy doraźnej danych organizacji humanitarnych;
3. Państwa udzielające pomocy lub dane organizacje humanitarne powinny rozważyć do jakiego stopnia usuwanie skutków katastrof i udzielanie pomocy doraźnej może się odbywać poprzez zatrudnienie lokalnego personelu.

17. Dobra i sprzęt

1. W odniesieniu do wywożonego lub przywożonego sprzętu i dóbr wykorzystanych przy usuwaniu skutków katastrof i udzielaniu pomocy doraźnej przez lub w imieniu państw udzielających pomocy oraz danych organizacji humanitarnych państwa wyjściowe, tranzytowe oraz poszkodowane powinny:
  - a) zwolnić te udzielające pomocy od wszelkich podatków, opłat celnych, taryf i opłat rządowych;
  - b) zwolnić je z wszelkich importowych, eksportowych oraz tranzytowych ograniczeń;
  - c) uprościć i zminimalizować wymagania dokumentacyjne dotyczące transportu, importu i eksportu;

- d) pozwolić na ponowny wywóz każdego sprzętu lub niewykorzystywanych dóbr, które państwa udzielające pomocy lub dane organizacje humanitarne posiadają lub chciałyby zachować.
2. W odniesieniu do sprzętu i dóbr wykorzystanych przy usuwaniu skutków katastrof i udzielaniu pomocy doraźnej państwa wyjściowe tranzytowe i uszkodzone powinny również:
    - a. Zrezygnować lub ograniczyć wymagania kontrolne; jeśli rezygnacja jest niemożliwa, tam gdzie to tylko możliwe poprzez znaczne ograniczenia co do wymaganego czasu i priorytetu kontroli dóbr i wykorzystywanego sprzętu i poprzez proces przedświadczenia, oraz
    - b. Jeśli zachodzi taka potrzeba, zorganizować kontrole lub zwolnienie z niej poza normalnymi godzinami urzędowania i/lub w miejscu innym niż urząd celny, aby zminimalizować opóźnienie, zgodnie z przepisami bezpieczeństwa państw uszkodzonych. Państwa udzielające pomocy oraz dane organizacje humanitarne powinny szanować szlaki oraz punkty dostaw zalecane przez państwa uszkodzone.
  3. Aby skorzystać z wyżej wymienionych udogodnień państwa udzielające pomocy oraz dane organizacje humanitarne powinny, zgodnie z ustalonymi wcześniej międzynarodowymi standardami, odpowiednio pakować, klasyfikować i oznaczać sprzęt i dobra potrzebne do usuwania skutków katastrof i udzielania pomocy doraźnej oraz dołączać szczegółowy wykaz ładunków z każdym transportem morskim. Aby upewnić się co do jakości i przydatności państwom uszkodzonym oraz co do zgodności z prawem krajowym i normami międzynarodowymi, państwa udzielające pomocy powinny dodatkowo sprawdzać wszystkie dobra i sprzęt.
  4. Państwa udzielające pomocy oraz dane organizacje humanitarne powinny wziąć pod uwagę odpowiedzialność za usuwanie lub rozporządzanie wszelkiego niechcianego sprzętu czy dóbr niewykorzystanych do usuwania skutków katastrof i udzielania pomocy doraźnej, zwłaszcza gdy mogą one stwarzać zagrożenie dla ludzkiego zdrowia, bezpieczeństwa lub środowiska.

18. Specjalne dobra i sprzęt

W dodatku do usprawnień wymienionych w punkcie 17:

1. Państwa uszkodzone powinny tymczasowo uznać zagraniczne rejestracje oraz tablice rejestracyjne w odniesieniu do pojazdów przywożonych przez lub w imieniu państw

udzielających pomocy lub danych organizacji humanitarnych, na potrzeby usuwania skutków katastrof i udzielania pomocy doraźnej.

2. Państwa poszkodowane powinny zrezygnować lub przyspieszyć wydawanie niezbędnych dodatkowych licencji oraz ograniczyć wszelkie inne bariery w użytkowaniu, imporcie i eksporcie sprzętu telekomunikacyjnego i telekomunikatorów przez lub w imieniu państw udzielających pomocy i danych organizacji humanitarnych na potrzeby usuwania skutków katastrof i udzielania pomocy doraźnej. Dodatkowo, bez jakiegokolwiek dyskryminacji lub złego wpływu na miejscowe podmioty udzielające pomocy, państwa poszkodowane powinny przyznać (lub jeśli to możliwe zachęcić miejscowe podmioty udzielające pomocy, by przyznały) państwom udzielającym pomocy lub danym organizacjom humanitarnym pierwszorzędny dostęp do całkowitej szerokości pasma, częstotliwości oraz satelity, na potrzeby telekomunikatorów oraz przesyłu danych związanych z akcjami pomocy w wypadku klęsk.
3. Państwa wyjściowe, tranzytowe i poszkodowane, do poziomu spójnego z bezpieczeństwem publicznym i prawem międzynarodowym, powinny ograniczyć prawne i administracyjne bariery dotyczące eksportu, transportu, przywozu i ponownego wywozu lekarstw i sprzętu medycznego przez lub w imieniu państw udzielających pomocy lub danych organizacji humanitarnych, na potrzeby usuwania skutków katastrof i udzielania pomocy doraźnej. Państwa udzielające pomocy i dane organizacje humanitarne powinny podjąć wszelkie niezbędne kroki, by zapewnić dobrą jakość, przydatność i bezpieczeństwo takich leków i sprzętu medycznego, a w szczególności:
  - a. Wszystkie lekarstwa, które będą importowane powinny zostać zaakceptowane na użytek w państwach wyjściowych i poszkodowanych
  - b. Lekarstwa stosowane przy akcjach ratunkowych powinny być:
    - i. Transportowane i przetrzymywane w odpowiednich warunkach aby utrzymać ich jakość, oraz
    - ii. Strzeżone przed nadużyciami i malwersacją
  - c. Wszelkie lekarstwa rozdawane na użytek ludzi w państwach poszkodowanych powinny być:
    - i. Jeśli inaczej nie uzgodniono przez władze, przynajmniej na 12 miesięcy przed upływem daty ważności w dniu rozpoczęcia akcji
    - ii. Zanim dotrą do danego miejsca przeznaczenia, transportowane i w przetrzymywane w odpowiednich warunkach aby utrzymać ich jakość, oraz
    - iii. Odpowiednio oznaczone przez Międzynarodową Nazwę Niezastrzeżoną lub nazwę rodzajową, numer emulsji, formę dawkowania, oddziaływanie,

nazwę producenta, ilość w pojemniku, sposób przechowywania i datę ważności w języku zrozumiałym na terenie państw poszkodowanych.

4. Państwa wyjściowe, tranzytowe i poszkodowane powinny się zastanowić czy normalne wymagania dotyczące dezynfekcji i zakazów oraz ograniczeń dotyczących importu i eksportu jedzenia przez państwa udzielające pomocy i dane organizacje humanitarne, na potrzeby usuwania skutków katastrof i udzielania pomocy doraźnej, mogłyby zostać zmodyfikowane lub zredukowane.

19. Transport

1. Państwa wyjściowe, tranzytowe oraz poszkodowane powinny, bez zbytecznego opóźniania, pozwalać na szybkie przemieszczanie się przez dany teren morskich lub powietrznych środków transportu państw usuwających skutki katastrof i udzielających pomocy doraźnej oraz z tego ramienia, dla tychże celów, państwa poszkodowane powinny się zrzekać wymaganych opłat.
2. Pozwolenie na przeloty, start bądź lądowanie samolotów powinno zostać przyznane w szczególności. Na potrzeby dostarczenia pomocy samoloty powinny również mieć możliwość i być autoryzowane na terytorium poszkodowanego państwa.
3. Wszystkie wymagane imigracyjne, tranzytowe oraz wjazdowe wizy dla personelu obsługującego dany transport powinny być wydawane w trybie natychmiastowym.

20. Tymczasowy status prawny w danym kraju.

1. Poszkodowane państwa powinny nadać jak najszybciej państwom pomagającym oraz wybranym organizacjom humanitarnym odpowiedni status, na mocy którego wyżej wymienione instytucje, mając na celu usuwanie skutków katastrof oraz udzielanie pomocy doraźnej, będą miały prawo do m. in. otwierania kont bankowych, zawierania umów oraz brania w dzierżawę, przyjmowania oraz dysponowania własnościami oraz do korzystania z procedur prawnych.
2. Państwa udzielające pomocy oraz dane organizacje humanitarne dzięki środkom prawnym powinny być również uprawnione do swobodnego przywożenia lub wywożenia funduszy i walut na terenie danego kraju oraz do otrzymania legalnych kursów wymiany walut, na potrzeby usuwania skutków katastrof oraz udzielania pomocy doraźnej.
3. Państwa poszkodowane powinny zezwolić państwom udzielającym pomocy lub danym organizacjom humanitarnym legalnie zawierać oraz zrywać umowy z miejscowymi pracownikami.

21. Podatki

Państwa poszkodowane powinny zapewnić zwolnienie od podatku od pozyskiwania własności i innych podatków i opłat celnych bezpośrednio związanych z usuwaniem skutków katastrof oraz udzielaniem pomocy doraźnej państwom udzielającym pomocy oraz danym organizacjom humanitarnym.

22. Bezpieczeństwo

Państwa poszkodowane powinny przedsięwziąć odpowiednie środki, by zapewnić bezpieczeństwo personelu państw udzielających pomocy oraz danych organizacji humanitarnych usuwającego skutki katastrof oraz udzielającego pomocy doraźnej, jak również bezpieczeństwo danego terenu, udogodnień, środków transportu, sprzętu oraz dóbr wykorzystanych do usuwania skutków katastrof oraz udzielania pomocy doraźnej. Państwa udzielające pomocy jak i dane organizacje humanitarne powinny też podjąć odpowiednie kroki w zakresie własnego planowania i działania mającego na celu zmniejszenie ryzyka.

23. Nadgodziny

Państwa poszkodowane powinny podjąć wysiłki, by upewnić się, jeśli to konieczne, że zarządzane przez państwo urzędy oraz służby, istotne dla dostarczenia w odpowiednim czasie, międzynarodowego usuwania skutków katastrof, są czynne poza normalnymi godzinami urzędowania.

24. Koszty

1. Zgodnie z tymi Wytycznymi koszty usuwania skutków katastrof oraz udzielania pomocy doraźnej powinny być ponoszone przez państwa udzielające pomocy oraz dane organizacje humanitarne. Jednakże państwa udzielające pomocy mogą z góry umówić się z państwami poszkodowanymi na refundację niektórych kosztów i opłat lub co do tymczasowego wypożyczenia sprzętu.
2. Państwa poszkodowane powinny przemyśleć, jeśli jest to w ich mocy w danych okolicznościach, aby w jak największym stopniu, zapewnić państwom udzielającym pomocy oraz danym organizacjom humanitarnym po obniżonych cenach lub bezpłatnie pewne usługi takie jak:
  - a) wewnątrzkrajowy transport w tym krajowe linie lotnicze
  - b) użytkowanie budynków i terenu pod magazyny oraz biura oraz
  - c) użytkowanie sprzętu rozładującego ładunki oraz logistycznego wsparcia

Rezolucja nr 4 XXX Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy – przyjęcie Wytycznych dla Ułatwienia Lokalnych Środków Pomocy i Regulacji Międzynarodowego Usuwania Skutków Katastrof oraz Pomocy Doraźnej (listopad 2007)

XXX Międzynarodowa Konferencja Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy,

będąc zaniepokojoną trudną sytuacją wszystkich tych, którzy nagle potrzebują natychmiastowej pomocy doraźnej oraz wsparcia w obliczu katastrof;

ponownie potwierdzając, że podstawowym problemem ludzkości oraz międzynarodowej wspólnoty ludzi w sytuacji katastrof jest ochrona dobytku indywidualnych osób oraz zapewnienie podstawowych praw człowieka, jak zostało ustanowione w deklaracji o Zasadach Międzynarodowej Pomocy Humanitarnej dla Ludności Cywilnej w Sytuacjach Katastrof, przyjętej przez XXI Międzynarodową Konferencję Czerwonego Krzyża w 1969;

przypominając, że Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy uważa za podstawowe prawo wszystkich ludzi zarówno do oferowania jak i otrzymywania pomocy humanitarnej, jak stwierdzono w Zasadach i Regulach Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy przy Usuwaniu Skutków Katastrof, jak zmieniono podczas XXVI Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy w 1995;

kolejny raz powtarzając, że działanie w zakresie usuwania skutków jest wyrazem międzynarodowej solidarności oraz, że rozszerzanie zasięgu pomocy wzmacnia przyjazne stosunki międzyludzkie i przyczynia się do umacniania pokoju na świecie, jak stwierdzono w rezolucji nr 18 XX Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy w 1965;

zauważając, że Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych wielokrotnie podkreśla istotę pomocy humanitarnej dla osób dotkniętych skutkami katastrof, włączając rezolucje nr 46/182 z 1991, 43/131 z 1998 oraz 57/150 z 2002 r. oraz, że zarówno rezolucja nr 32/56 Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych z 1977 jak i rezolucja nr 6 XXIII Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy z 1977 przyjmują zakres 'środków przyspieszających udzielenie pomocy doraźnej', aby usprawnić międzynarodowe działania na tym polu;

przywołując zobowiązania złożone przez międzynarodową wspólnotę w Deklaracji Milenijnej z 2000 r. aby zwiększyć współpracę w zakresie redukcji ilości oraz zmniejszenia efektów katastrof spowodowanych przez człowieka oraz w Deklaracji z Hyogo i Ramowego Planu Działań na rok 2005, aby rozwijać prawne i instytucyjne ramy do wzmocnienia gotowości reagowania na katastrofy i do zwiększonej zdolności do regeneracji oraz efektywnej reakcji na katastrofy w każdym wymiarze;

zauważając i doceniając praktykę wielu państw, kiedy zachodzi taka potrzeba, mającą na celu usprawnienie międzynarodowego usuwania skutków katastrof oraz pomocy doraźnej, oraz większe przywiązywanie uwagi i działalność międzynarodowej wspólnoty humanitarnej, aby rozwinąć współpracę oraz efektywność usuwania skutków katastrof oraz pomocy doraźnej;

ciesząc się z postępu, jaki został osiągnięty w zaawansowaniu oraz działaniu Międzynarodowej Grupy Doradczej ds. Poszukiwania i Ratownictwa (INSARAG) przy wsparciu Biura ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej ONZ oraz pionierskim wysiłkom podejmowanym przez międzynarodowe organizacje humanitarne mającym na celu utrzymanie minimalnych standardów jakości czy wiarygodności oraz mechanizmów usuwania skutków katastrof oraz pomocy doraźnej takich jak Zasady Postępowania dla Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy oraz Organizacji Pozarządowych (NGOs) w Usuwaniu Skutków Katastrof z 1994 lub Karta Praw Humanitarnych oraz Podstawowe Standardy Reagowania na klęski żywiołowe jak zmieniono w 2004;

przywołując cel końcowy 2.1.1 XXVII Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy z 1999r. wzywający państwa, jeśli to konieczne, do wdrożenia połączeń z międzynarodowym systemem reagowania na klęski do własnych systemów reagowania kryzysowego, jak również do zawarcia jasno określonych ról i odpowiedzialności dla krajowych stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, włączając odpowiednią politykę krajową i organy współpracy;

przywołując późniejszy cel końcowy 3.2 XXVIII Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy z 2003r. oraz jej determinację, aby rozwinięta świadomość, wyjaśnienie, wdrożenie oraz stworzenie zbioru reguł, praw i zasad stosowanych w czasie międzynarodowych akcji pomocy w wypadku klęsk, pomagały w usprawnianiu oraz rozwijaniu bez ograniczeń czasowych współpracy, jakości, wiarygodności międzynarodowemu usuwaniu skutków klęsk oraz poprzez to przyczyniły się do ochrony godności ludzkiej w wypadku katastrof;

zauważając, wnioski Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy (Międzynarodowej Federacji) jak stwierdzono w wyjściowym dokumencie dla Konferencji (30 IC/07/9.1), iż międzynarodowe ramy prawne i standardy międzynarodowych akcji

pomocy w wypadku klęsk oraz pomocy doraźnej pozostają rozmyte oraz nie w pełni wykorzystane, iż często brakuje ujednoczenia prawa krajowego z międzynarodowymi standardami, oraz iż ciągle pozostają pewne bariery prawne przeciw akcjom pomocy w wypadku klęsk oraz pomocy doraźnej;

uznając, że wzrastający zakres oraz różnorodność międzynarodowych stron

zaangażowanych w akcje pomocy w wypadku klęsk oraz pomocy doraźnej przynosi zarówno niespotykane korzyści ale i wyzwania w zakresie efektywnej pomocy dla osób w potrzebie oraz w zapewnieniu wzajemnego uzupełniania się międzynarodowych akcji pomocy w wypadku klęsk i pomocy doraźnej krajowymi systemami reagowania kryzysowego;

uznając suwerenne prawo państw poszkodowanych do szukania, przyjmowania, koordynowania, regulacji oraz nadzorowania akcji pomocy w wypadku klęsk i pomocy doraźnej zapewnianej przez strony pomagające na terytorium tych państw;

biorąc pod uwagę ważną rolę prawa krajowego zarówno jak i polityki, które to należy spójnie z odpowiednimi normami i zasadami prawa międzynarodowego rozwijać;

1. przyjmuje Wytyczne dla Ułatwienia Lokalnych Środków Pomocy i Regulacji Międzynarodowego Usuwania Skutków Katastrof oraz Pomocy Doraźnej;
2. zachęca państwa, aby użyły tych Wytycznych do wzmocnienia krajowych ram prawnych, polityki oraz instytucji, jak również wraz z rozwojem, jeśli to stosowne, do obopólnych, regionalnych porozumień dotyczących pomocy w wypadku klęsk, rozumiejąc, że Wytyczne te nie wprowadzają zobowiązań prawnych;
3. podkreśla, że w odniesieniu do akcji pomocy w wypadku klęsk i pomocy doraźnej Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy wytyczne te będą stosowane zgodnie z ustalonymi zasadami, regułami oraz praktyką Ruchu, uwzględniając Statut Ruchu zmieniony w 1995 i 2006, Zasady i Reguły Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy przy usuwaniu skutków katastrof zmienione w 1995, Porozumienie z Seville w sprawie organizacji międzynarodowych akcji przez części Międzynarodowego Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy z 1997, dodatkowe środki, mające na celu usprawnieniu wdrożenia Porozumienia z Seville z 2005, oraz że nie będą wpływały na żadne istniejące prawa lub umowy między częściami Ruchu a zainteresowanymi państwami;
4. zaprasza państwa, Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy do zwrócenia uwagi międzynarodowym i regionalnym, rządowym

oraz pozarządowym organizacjom zajmującym się akcjami pomocy w wypadku klęsk i pomocą doraźną na te Wytyczne;

5. zaprasza Międzynarodową Federację oraz Stowarzyszenia Krajowe, w ścisłej współpracy z ONZ jak i innymi odpowiednimi regionalnymi i międzynarodowymi organizacjami do:
  - i. poszerzenia i wspierania użycia tych Wytycznych we wzmacnianiu krajowych ram prawnych, instytucyjnych oraz polityki dotyczącej akcji pomocy w wypadku klęsk
  - ii. promowania głównego przesłania tych Wytycznych w każdym istniejącym środowisku prawnym, zarządzaniu kryzysowym oraz pośród inicjatyw zmniejszających ryzyko, zwłaszcza w systemie międzynarodowej strategii redukcji zagrożenia (ISDR) i jego regionalnymi platformami do redukcji zagrożenia, oraz do
  - iii. kontynuacji badań i działań promujących oraz rozwoju narzędzi i modeli gotowości na katastrof;
6. zaprasza Międzynarodową Federację w porozumieniu ze Stowarzyszeniami Krajowymi do przedstawiania sprawozdań z postępu wdrażania tej rezolucji do czasu XXXI Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy.